

לא רק ברית דמים: הסיוע לדרוזים הוא אינטרס ביטחוני ישראלי

written by אלי קלוטשטיין | 18.07.2025

הקהילה הדרוזית בישראל היא אות ומופת לשילוב של קבוצה אתנית שאינה יהודית במיזם הציוני. היא חלק מהכלכלה והחברה במדינה, טובי בניה משרתים בצבא ונופלים על הגנת הארץ, ויש בהם מי שגם הגיעו למשרות ודרגות בכירות. העובדה שהקהילה הזאת חולקת עם היהודים את "מגש הכסף" היא דבר מופלא מאין כמוהו.

לא תמיד הדברים היו פשוטים כל כך: במשך שנים ארוכות רבים מהדרוזים ברמת הגולן הזדהו דווקא כסורים, ועד היום אחוזים ניכרים מהם מוגדרים רק תושבי קבע, ואינם בעלי אזרחות ישראלית. "גבעת הצעקות" הזכורה היטב, שבני העדה תקשרו ממנה עם קרובי משפחתם במדינה השכנה, הייתה סממן לזיהוי העצמי החצוי שלהם. כך גם רבות מהסצנות בסרט "הכלה הסורית" מתחילת המאה.

האירועים במזרח התיכון בעשור החולף, כולל מלחמת האזרחים בסוריה, הפגיעה בחיזבאללה והקמת אזור החיץ בגולן, עשויים לשנות את הרגשות של הדרוזים בשטחנו, ואולי אף את של קרוביהם בסוריה. ודאי שהתקריות בימים האחרונים לא מוסיפות אהדה למשטר בדמשק בעיניהם.

מבחינת ישראל, הסיוע לדרוזים הנאבקים על חייהם מול משטר ג'יהאדיסטי בסוריה אינו רק עניין מוסרי ורגשי או תשלום על חוב הדמים שיש לנו לקרובי משפחתם בארץ. מדובר באינטרס ביטחוני. ראשית, משום שישראל נדרשת לקבע את המיקוד של בני הקהילה בארץ באתגרים הפנימיים והחיצוניים שלנו, ולא רק במצב של בני דודיהם בסוריה. איש לא רצה שקצינים דרוזים בצה"ל, למשל, היו מפנים את מבטם ותשומת ליבם לנעשה שם במקום למשימותיהם השוטפות. שנית, ישראל התחייבה לשמור על הדרוזים בסוריה, והגדירה זאת כ"קו אדום" מול משטר א-שרע. אם הייתה חוזרת בה כעת, מילתה הייתה נתפסת כחסרת חשיבות, וזה היה משפיע על דימוי העוצמה שלה ועל מעמדה האזורי, שהיא שיקמה בעמל רב מאז טבח 7 באוקטובר.

בנוסף, האוכלוסייה הדרוזית בסוריה היא תוספת מעשית לאזור החיץ שבנה צה"ל באזור הגבול, ובולמת בגופה את האפשרות שכוחות סוריים חמושים, שיכולים להוות איום על ישראל, יתקדמו מדרומה לדמשק, בואכה מחוז קוניטרה. ישראל ניצלה את ההזדמנות של נפילת משטר אסד כדי לחסל חלק נכבד מהסכנות האסטרטגיות נגדה בסוריה, כולל כלי נשק כבדים של הצבא המקומי, ואף הגדירה את דרום סוריה כאזור שצריך להישאר מפורז. כאשר נשיא סוריה אחמד א-שרע הכניס כלים צבאיים כבדים לא-סווידאא' לצורך המלחמה בדרוזים, הוא הפר את העיקרון הזה ☒ וטוב עשה צה"ל שפגע בכלים כאלה, גם אם מעט מאוחר.

בראייה קדימה, חיוני שישראל תעשה רבות כדי להגן על הדרוזים בסוריה. יש לצה"ל אפשרויות לא מעטות לשם כך. אין משמעות הדבר שנצטרך לשלוח חיילים למשימות קרקעיות מעבר לגבול, אך יש לשקול גם את האפשרות הזאת, במקרה הצורך. אפשר אף לחמש את הדרוזים בסוריה, ויש גם דרכים אחרות לעזור להם.

ישראל צריכה להוכיח שהיא שומרת על האינטרסים שלה ומחויבת להגדרות שקבעה מראש. אם יש בכך גם תשלום חוב לקהילה נאמנה, הצלה של אזרחים חפים מפשע מטבח וחיזוק מעמדה של ישראל באזור ² מה טוב. העיקר הוא שאסור לעמוד מנגד ולצפות שאנשים אחרים יעשו את העבודה או שהמשטר בדמשק יעמוד במילתו. יש לנו ניסיון מר עם התנהלות כזאת, והשינוי שחל בפעילות הצבאית שלנו מאז 7 באוקטובר הפגין שלמדנו במידת מה את הלקח.

מילה לסיום גם על משטר א־שרע: כשם שישראל צריכה לבחון את האינטרסים שלה במבט קר ושקול לגבי סוגיות רבות, כך גם עליה לפעול ביחס לממשל בדמשק. אף שהג'יהאדיסט לשעבר הוכיח שהוא עדיין טרוריסט בחליפה, שלא יעמוד במילתו כלפי בני עמו ויטבח בהם, ייתכן שבעתיד הוא יבין שהאינטרס שלו הוא לשתף פעולה עם ישראל ודרישותיה. במצב כזה, לא בהכרח צריך לתת למשקעי העבר לעמוד בדרכם של הסדרים ביטחוניים חשובים ³ אף שחובה על מערכת הביטחון לוודא שבאפשרותה לאכוף את כלל הדרישות והאינטרסים שלנו במסגרתם.

פורסם במקור ראשון, ב-18 ביולי, 2025